

Fenntartható kétnyelvűség

Borbély Anna

MTA, Nyelvtudományi Intézet

Pszicho- Neuro- és Szociolingvisztikai Osztály

Többynyelvűségi Kutatóközpont

Budapest

Az előadás arra a kérdésre ad választ, hogy mi a fenntartható kétnyelvűség. A jelenség a közösségi kétnyelvűség időhöz köthető működését érinti, és az 1990-ben elindított és azóta folyamatosan zajló magyarországi szociolingvisztikai vizsgálatok összefoglaló eredményeként értelmezendő. A szakirodalom a közösségek kétnyelvűségét, az idő aspektusából kiindulva, két típusba sorolja: instabil és stabil (pl. Fishman 1968; Gal 1979; Schiffman 1993; Bartha 1999). Az instabil kétnyelvűségben egy időben a generációkat és azon belül az egyéneket összehasonlítva kiderül, hogy kétnyelvűségük eltér egymástól. Nagy általánosságban fogalmazva, az eredetileg A nyelven egynyelvű közösség A és B nyelven kétnyelvűvé válva eljut egy olyan állapothoz, amikor a közösség egyre kisebb része leginkább az A nyelvet, a másik része többnyire A és B nyelvet is, a harmadik része pedig leginkább vagy kizárólag a B nyelvet beszéli. Ennélfogva bizonyos egyének az instabil kétnyelvűségi helyzetben, ugyanabban az időben képesek, mások pedig nem képesek fenntartani kétnyelvűségüket. Ebből az idővel is összefüggő megfigyelésből indulunk ki, amikor a vizsgálati kérdések megfogalmazásakor arra összpontosítunk: hogyan működik, mi határozza meg és hogyan kutatható az instabil kétnyelvű helyzetben regisztrálható fenntartható kétnyelvűség jelensége.

Hivatkozások

- Bartha Csilla 1999. A kétnyelvűség alapkérdései. Beszélők és közösségek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Fishman, Joshua A. 1968. Sociolinguistic perspective on the study of bilingualism. *Linguistics* 39: 21–49.
- Gal, Susan 1979. Language shift: Social determinants of linguistic change in bilingual Austria. Academic Press, New York.
- Schiffman, Harold F. 1993. The balance of power in multiglossic languages: implications for language shift. *IJSL* 103: 115–148.